

boekbespreking

CHORLTON, WINDSOR 1984: IJstijden. Time-Life Boeken, Amsterdam. ISBN 90 61824885. 176 blz., vele kleurenill. Prijs: f 44,--

Dit boek over ijstijden is verschenen in de serie 'De Planeet Aarde' van Time-Life. Het is een mooi uitgevoerd boek, voorzien van tientallen kleurenfoto's. Wie Time-Life kent zal veel van de foto's verwachten en wordt daarin ook nu niet teleurgesteld. De foto's zijn stuk voor stuk van superieure kwaliteit en elke foto op zich is ook vanuit esthetisch oogpunt schitterend. De zwarte achtergrond bij sommige is heel goed gekozen.

Het boek omvat vijf hoofdstukken, elk rijk geïllustreerd en afgewisseld door een vijftal beeldverslagen die uit louter foto's bestaan. Deze beeldverslagen gaan over huidige landschapsgebieden, de ontwikkeling van een gebied in Alaska na het terugtrekken van het ijs, fossiele zoogdieren, gletschers en de sporen van een ijstijd in de Sahara. Dat laatste gaat over nog niet zo heel lang geleden (ca. 1970) ontdekte sporen van de ordovicische ijstijd.

De tekst is vlot geschreven en goed leesbaar. Hier en daar naar de smaak van sommigen wellicht wat al te populair, maar we hebben dan ook geen boek voor specialisten in handen. Soms wordt, misschien in het kader van de goede leesbaarheid, wel eens iets wat al te pertinent gesteld. Zo bv. op pag. 23: 'Het lijkt geen twijfel dat de Cro Magnons een grotere intelligentie hadden...' (nl. dan de Neandertalers). Dit lijkt mij een moeilijk te verdedigen stelling.

Het eerste hoofdstuk is algemeen inleidend en gaat over de ontwikkeling van de mens. Het tweede, getiteld: 'Het raadsel van de reuzenfauna', gaat over de grote zoogdieren van het Pleistoceen en het uitsterven daarvan. Verschillende theorieën over dat uitsterven komen aan de orde. Het hoofdstuk bevat een verslag van een zekere Benkendorf, die tijdens een tocht op een russische rivier in 1846 een mammoetlijk vond. Het is jammer dat er van dit verhaal geen bron aangeduid wordt. De hoofdstukken drie en vier gaan in op de geschiedenis van de glaciële theorie en op verschillende theorieën over de oorzaken van ijstijden, waarbij uiteindelijk de astronomische theorieën als het best met de werkelijkheid overeenstemmend uit de bus komen. Het laatste hoofdstuk speculeert, aan de hand van een diepgaand onderzoek van het Weichselien, over een komende ijstijd.

Het boek geeft een goed beeld van het verschijnsel ijstijd en de interessante problematiek die daarmee samenhangt. Op detailpunten zit er een aantal onnauwkeurigheden in de tekst. Zo wordt op pag. 56 gesproken over 'de mastodont, die in de verte familie is van de mammoet.' Beide zijn weliswaar olifantachtigen, maar behoren wel tot verschillende families. Bepaald storend en verwarrend is een aantal vertaalfouten: Op pag. 62 worden 'olifanten met rechte slagstanden' als bewoners van bossen tijdens het Eemien genoemd. Men moet als lezer dan maar weten dat hier de bosolifant (*Elephas antiquus*, c.q. *namadicus*) bedoeld is, die in het Engels 'straight-tusked elephant' heet. Het reuzenhert (Irish elk) wordt consequent Ierse eland genoemd. Welk dier nu met de 'keizermammoet' van pag. 67 is bedoeld is ook niet duidelijk.

Tenslotte is het niet gebruikelijk om over een 'Museum van Natuurlijke Geschiedenis' te spreken (pag. 172).

De bibliografie had wat overzichtelijker gekund: Drie aparte lijsten voor boeken, tijdschriften en overige publicaties werken alleen maar verwarrend. Uiteraard kan een dergelijk boek geen volledige bibliografie bevatten, maar van een aantal onderzoekers die in het boek uitgebreid aan de orde komen, zoals Shackleton, Ericson, en Guilday, hadden toch wel publicaties genoemd mogen worden.

Al met al is dit een boek dat de moeite waard is. Over het geheel genomen is de tekst goed. De foto's vormen echter m.i. de beste aanbeveling. Zij alleen al zijn de prijs van het boek meer dan waard.

Gerard Willemsen